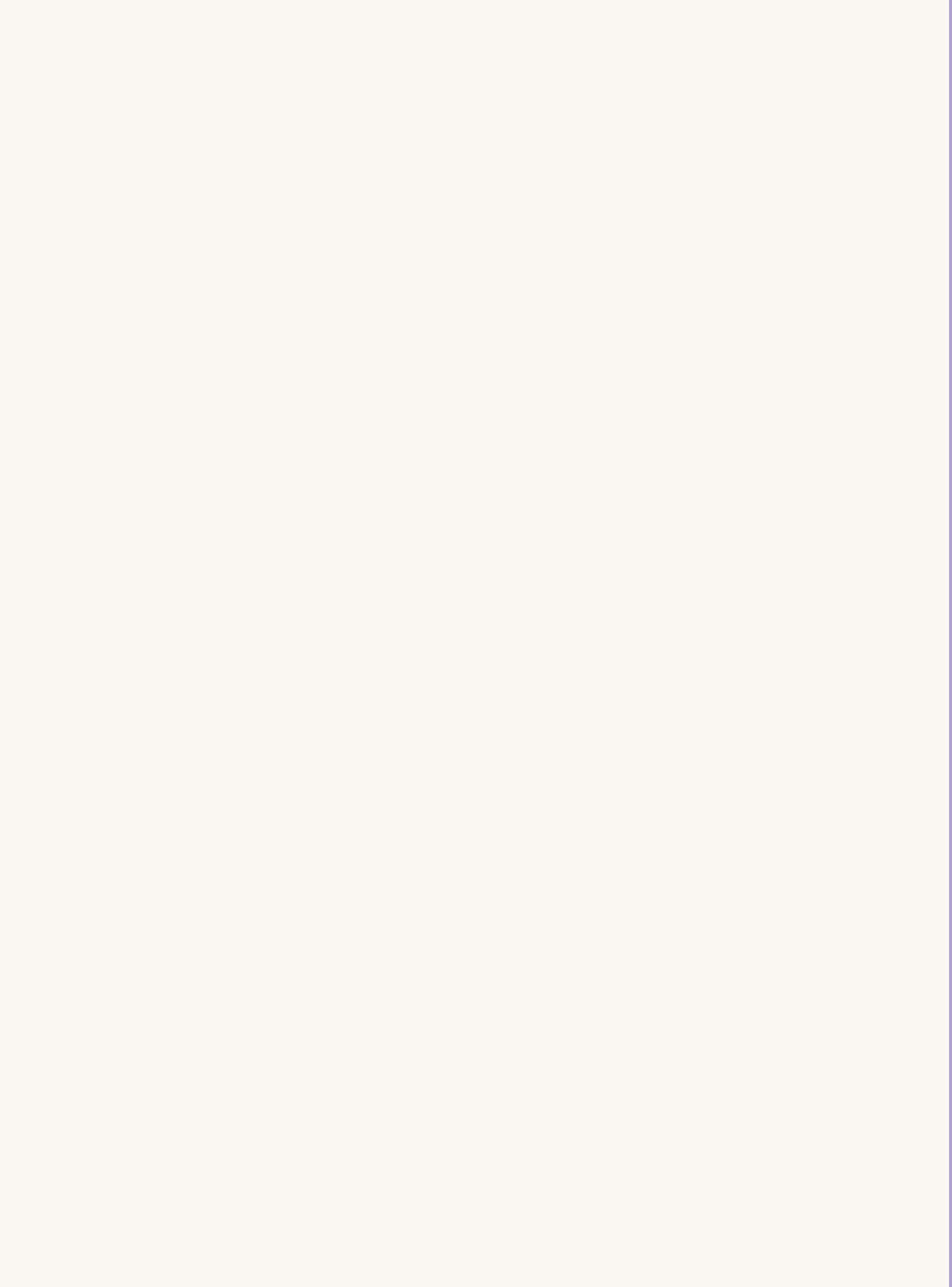
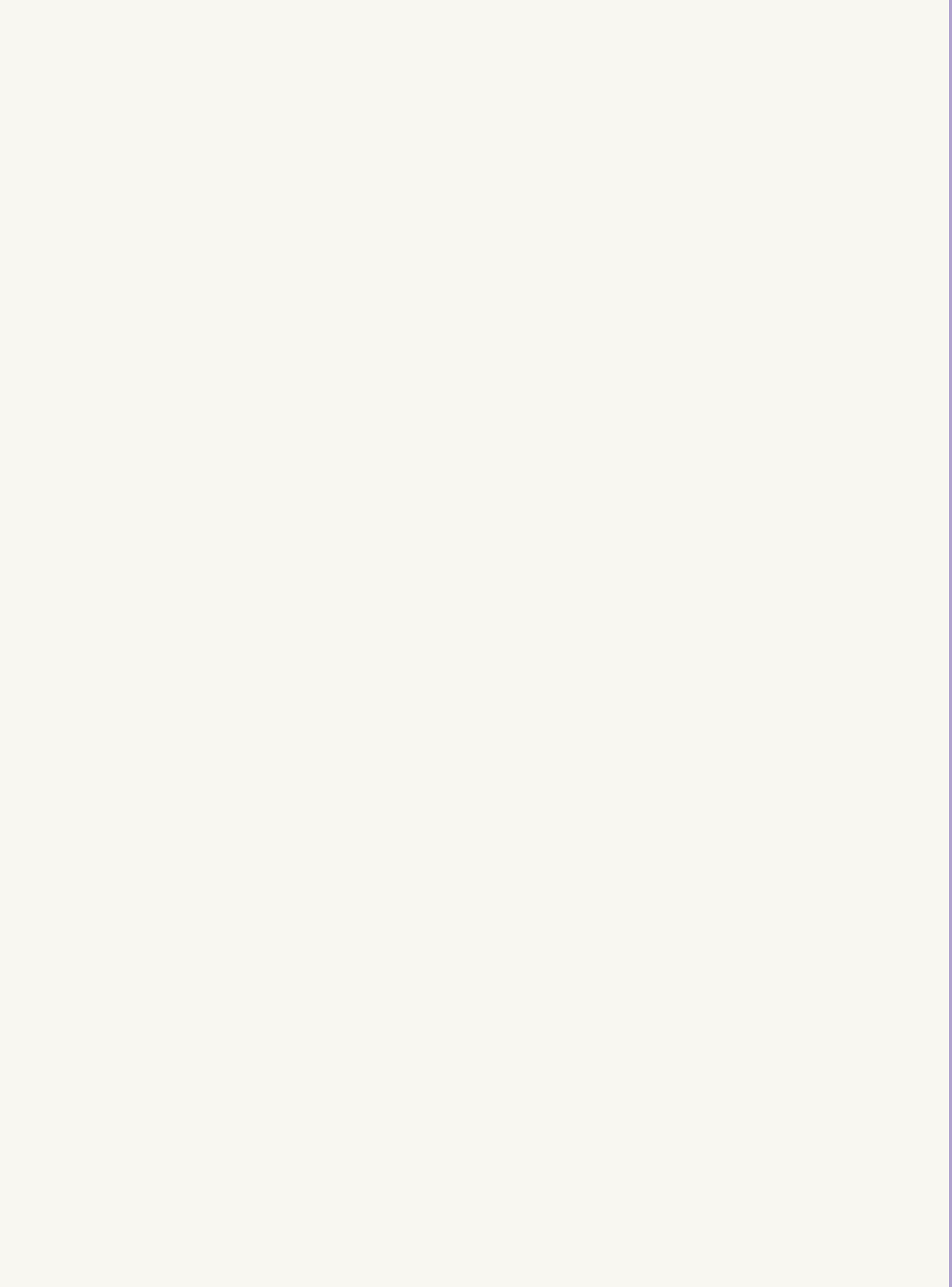

DE WERELD IN MIJN HOOFD

DE WERELD IN MIJN HOOFD

COLOFON

Tekst:

Maarten Van De Wiel

Jo Renty

Erik Buelens

André Kuyper

Vormgeving:

We make.

Druk:

...

Melle

2019

DE WERELD IN MIJN HOOFD

LIGA AUTISME VLAANDEREN?

De *Liga Autisme Vlaanderen* werd in oktober 2017 opgericht door de vier Vlaamse thuisbegeleidingsdiensten autisme: Het Raster, Tanderuis, Victor en de Limburgse Stichting Autisme. De Liga richt zich op het behoud en de ontwikkeling van de specifieke deskundigheid inzake de begeleiding van personen met autisme in Vlaanderen. We zijn er van overtuigd dat dit hard nodig is. Ook al is de term autisme in Vlaanderen ingeburgerd, toch blijft het een complexe en ingrijpende ontwikkelingsstoornis. Het begrijpen van deze ingewikkelde stoornis vormt de basis voor zowel de inclusie van personen met autisme als voor een passende ondersteuning.

————— Via de Liga Autisme Vlaanderen laten we een eensgezinde stem horen en zijn we in staat om gezamenlijke projecten te realiseren. Onze grote sterkte verbindt ons hierin: een jarenlange ervaring en doorgedreven expertise op het vlak van het begeleiden van kinderen en volwassenen met autisme en hun naasten. Deze expertise delen we graag met anderen, zodat dit het welzijn van personen met autisme ten goede kan komen.

————— Sinds de oprichting heeft de Liga haar schouders gezet onder diverse Vlaanderenbrede projecten. Enerzijds gaat het om initiatieven die de interne werking van de aangesloten thuisbegeleidingsdiensten versterken. Zo creëerde de Liga bijvoorbeeld een digitaal platform voor inhoudelijke uitwisseling. Anderzijds ontwikkelt de Liga ook allerhande innoverend begeleidingsaanbod zoals bijvoorbeeld de Autisme Chat, een pakket voor de ondersteuning van brussen onder de naam BrussenkASSt en de jaarlijkse zomerkampen in samenwerking met het Vlaamse jeugdwerk.

————— Met 'De wereld in mijn hoofd' brengt de Liga Autisme Vlaanderen een beklijvend documentair portret van enkele kinderen met autisme. Bij deze documentaire hoort een vormingspakket dat zich richt op een breed publiek. De beleving van deze kinderen vormt de sleutel om met dit vormingspakket aan de slag te gaan. Het geheel kadert binnen de missie van de Liga Autisme Vlaanderen om mee te bouwen aan een autismevriendelijk Vlaanderen.

Meer informatie vind je op www.ligaautismevlaanderen.be

VOORWOORD

Hoe voelt het om blind te zijn?

Doe je ogen dicht en je kan je er iets bij voorstellen.

—

Hoe voelt het om doof te zijn?

Hou je handen op je oren en je kan je er iets bij voorstellen.

—

Hoe voelt het om niet te kunnen spreken?

Praat eens een tijdje niet en je kan je er iets bij voorstellen.

—

Hoe voelt het om autisme te hebben?

...

Vaak is het dan even stil.

Vanuit de Liga Autisme Vlaanderen willen we je helpen om invulling te geven aan dat abstracte en moeilijke begrip autisme, zodat je je een klein beetje kan voorstellen wat zo'n diagnose voor kinderen met autisme betekent.

De wereld in mijn hoofd

————— We zien 'De wereld in mijn hoofd' als een mooie kans om de bewustwording rond autisme te vergroten. Autismе komt tot uiting in allerlei dagelijkse dingen, meestal klein voor ons, groot voor hen. We kunnen niet zien hoe iemand met autisme zich voelt... maar misschien kunnen we wel meer inzicht krijgen in hoe iemand met autisme de wereld beleeft.

Bedankt!

————— Graag willen we iedereen bedanken die aan de realisatie van het project 'De wereld in mijn hoofd' heeft meegewerkt. Aukje, Laure en Bram zijn we in het bijzonder dankbaar. Dankzij hun openheid en die van hun gezin kunnen we ons een idee vormen over het leven met autisme.

INCLUSIE

Kinderen maken vanzelfsprekend deel uit van onze samenleving. Ze vinden hun plaats tussen volwassenen en leeftijdsgenoten op school, in een vrijetijdsclub en in hun buurt. Maar voor wie autisme heeft, is dat niet altijd vanzelfsprekend. Veel organisaties staan wel open voor alle kinderen maar vragen zich af hoe ze hun activiteiten toegankelijker kunnen maken voor kinderen die autisme hebben. De Liga Autisme Vlaanderen wil daar graag bij helpen.

Met deze brochure, film en website willen we je ondersteunen om op dezelfde golflengte te komen met kinderen met autisme. Als we meer weten over autisme en het beter begrijpen, kunnen we ervoor zorgen dat kinderen met autisme er écht bij horen. Dat noemen we ‘inclusie’.

Meedoen in de samenleving doet je goed!

————— Erbij horen en zich aanvaard voelen in een groep is ook voor kinderen met autisme erg belangrijk. Het kan hen helpen om zich zekerder te gaan voelen en misschien zelfs om hun angsten te leren overwinnen. Kinderen met autisme krijgen dan volop de kans om met anderen te leren omgaan.

Ben jij leerkracht, trainer, coach, begeleider, familielid, buur of gewoon vriend(in)?

————— Wil jij meehelpen om de drempel voor kinderen met autisme in jouw vereniging, school of omgeving te verlagen? Dan kan jij met dit pakket aan de slag! Soms hebben kinderen met autisme nood aan extra begeleiding. Kleine aanpassingen en persoonlijke aandacht maken een wereld van verschil. Elk kind is anders, ook de aanpak en tips zullen dus verschillen!

————— Verderop in deze brochure geven we een korte toelichting bij bepaalde aspecten van autisme. Ook op de site www.ligaautismevlaanderen.be/film kan je meer informatie vinden over autisme.

**AUTISMESPECTRUM
— IS DE OFFICIELE
WE GEBRUIKEN —
AUTISME. — DAT
EN DIE NAAM —
EN — ALS WE
'KINDEREN' —
— BEDOELEN**

AUTISME, WAT IS DAT?

Wat autisme juist is, kan je niet in één zin vatten. Autisme kent een spectrum aan uitingsvormen, vandaar dat men ook spreekt over een autismspectrumstoornis. Men gebruikt deze term omdat het autisme zich bij alle personen met autisme op een andere manier manifesteert.

Autisme is een aangeboren ontwikkelingsstoornis. De ontwikkeling doorheen het leven verloopt verstoord. Er is een grote invloed op verschillende levensdomeinen. Autisme is niet zichtbaar aan de buitenkant. Daardoor wordt het door de buitenwereld vaak moeilijk herkend.

Autisme is een stoornis in de verwerking van informatie. De prikkels die we binnenkrijgen via onze zintuigen, worden verwerkt in onze hersenen. Dit proces verloopt anders bij personen met autisme. Dit kan leiden tot de volgende moeilijkheden:

1. Contextblindheid
2. Een verstoorde verwerking van zintuiglijke informatie
3. Moeilijkheden in het omgaan met anderen
4. Problemen met soepel denken en handelen

Deze vier verschillende aspecten worden hieronder verder uitgelegd.

- 1. CONTEXTBLINDHEID**
- 2. VERSTOORDE VERBODEN VAN ZINTUIGLIJKE MOEILIKHEDEN IN OMGAAN MET ANDERE PROBLEMEN MET DENKEN EN HANDELEN**
- 3. MOEILIKHEDEN IN OMGAAN MET ANDERE PROBLEMEN MET DENKEN EN HANDELEN**
- 4. PROBLEMEN MET DENKEN EN HANDELEN**
- 5. STERKE PUNTEN IN OMGAAN MET ANDERE MENSEN MET ANDERE**
- 6. TOT BESLUIT**

**LEID
VERWERKING
KE INFORMATIE
IN HET
NDEREN
SOEPEL
DELEN
VAN
TISME**

1 CONTEXTBLINDHEID

Wat houdt dit in?

Wat iets betekent, leiden wij dikwijls af uit de context en uit een combinatie van verschillende zaken. Aan de hand van een voorbeeld maken we duidelijk wat we bedoelen: een leerkracht steekt haar hand op. Op zich heeft dat gebaar allerlei betekenissen. Ze kan goeiedag zeggen, ze kan een start- of stopteken voor een opdracht geven of ze kan de aandacht vragen van haar leerlingen. Wat de opgestoken hand betekent, hangt dus af van veel andere 'contextfactoren', zoals: is er al dan niet een opdracht bezig, is het rumoerig, ...

————— Het is niet eenvoudig om oog te hebben voor al die factoren en er het verband tussen te zien. Kinderen met autisme krijgen al die informatie niet altijd goed verwerkt. Het puzzelen in de hersenen duurt vaak langer of is moeilijk en verwarrend. Daarom noemt men hen ook wel eens 'contextblind' of 'context-slechtziend'.

Hoe kan je hiermee rekening houden?

- Wees bedacht op misverstanden en geef zo nodig wat meer uitleg.
- Ga na of je boodschap wel goed begrepen is.

Inspirerende voorbeelden

Gianni (13 jr.) heeft in zijn les voedingsleer alles gelezen over de bouwstoffen, de brandstoffen en de beschermingsstoffen in onze voeding. In zijn boek staat een opdracht bij deze les. De uitgever heeft als hulp voor de leerling bij deze opdracht respectievelijk een muur, een houtvuurtje en een paraplu gezet. Gianni begrijpt niet wat dit met voeding te maken heeft en kan zijn opdracht niet uitvoeren. Zijn leerkracht legt uit dat deze symbolen in dit geval staan voor de drie verschillende elementen van de voeding. Gianni maakt de opdracht foutloos af. Hij is immers verstandig genoeg voor deze leerstof.

Op de schoolveldloop wint een klasgenoot van Ben (9 jr). De klasgenoot laat een traantje bij het ontvangen van zijn gouden medaille. Ben vraagt aan zijn turnjuf waarom zijn klasgenoot verdrietig is nu hij toch net gewonnen heeft. De juf legt uit wat in deze situatie de betekenis is van tranen. Ben heeft deze hulp nodig om de hele context goed te kunnen begrijpen.

VERSTOORDE VERWER- KING VAN ZINTUIGLIJKE 2 INFORMATIE

Wat houdt dit in?

————— Onze zintuigen nemen voortdurend prikkels waar. Al deze informatie wordt verwerkt in de hersenen. Mensen zonder autisme zijn in staat deze informatie te ‘filteren’. Enkel wat belangrijk is, wordt doorgelaten. Als we een gesprek voeren, concentreren we ons op wat de andere zegt terwijl ‘onze filter’ de achtergrondgeluiden tegenhoudt.

————— Personen met autisme zijn niet (zo goed) in staat om alle prikkels te filteren. Ze zijn soms ‘overgevoelig’ voor prikkels. Alles komt dan even hard binnen en ze moeten zo wel tien keer meer informatie verwerken dan de gemiddelde mens! Dit kan voor heel wat stress zorgen. Anderen zijn dan weer ‘ondergevoelig’ voor zintuiglijke informatie. Zo zijn bijvoorbeeld sommige kinderen met autisme veel minder gevoelig voor pijn. Niet elke persoon met autisme is over- of ondergevoelig voor dezelfde dingen. Sommigen hebben meer problemen met geluiden, anderen met licht, nog anderen met bepaalde smaken of geuren.

————— De moeite met het verwerken van zintuiglijke informatie heeft bij een aantal kinderen ook gevolgen voor de lichaamswaarneming en de coördinatie van bewegingen. Dit kan leiden tot een zekere houterigheid en het duurt vaak ook langer om zich nieuwe vaardigheden eigen te maken.

Hoe kan je hiermee rekening houden?

- Informeer bij het kind of bij zijn ouders voor welke overgevoeligheden je best extra aandacht hebt (bijvoorbeeld geluid, licht, geuren, aanraking).
- Vraag ook aan de ouders of hun kind juist ongevoelig is voor bepaalde belangrijke lichamelijke prikkels, zoals honger, dorst, het te warm of te koud hebben.
- Hou in drukke situaties, zeker als ze buiten de gewone routine vallen, een oogje in het zeil. Sommige kinderen kunnen dan zenuwachtig of prikkelbaar worden. Zoek samen naar een rustige plaats of bied een andere oplossing aan. Geef als het kind terug tot rust is gekomen concrete uitleg over de situatie: wat wordt er nu verwacht? Vertel of laat zien wat de bedoeling is.

Inspirerende voorbeelden

Basiel (12 jr.) is lid van de scouts van zijn dorp. Hij maakt er indruk met zijn encyclopedische kennis over de vogels in de natuur. Ondanks het feit dat hij hiermee zeer verstandig overkomt, heeft hij individuele aandacht nodig van de leiding. Vermoeidheid of dorst merkt Basiel niet op. De leiding houdt dit goed in het oog.

Atletiek is Joren's (16 jr.) lust en leven. De jaarlijkse Tien Mijl van zijn club kan hij dit jaar voor het eerst meedoen, maar dit evenement is eigenlijk te druk voor hem. Met zijn trainer komt hij tot de volgende oplossing: voor zijn startnummer hoeft hij niet in de rij te staan. Hij krijgt dat buiten alle gewoel om. Juist voor het startsignaal gaat hij met zijn vader een plaats zoeken aan de startlijn.

Elise (10 jr.) heeft tijdens de lessen in haar klas weinig last van de omgevingsgeluiden. Tijdens de turnles daarentegen is er veel lawaai. Ze draagt dan oordopjes om het geluid te dempen.

Jeremy (8 jr.) mag in tegenstelling tot de andere sporters zijn onderhemd onder zijn judovestje aanhouden. Hij kan de stof van zijn judovestje niet verdragen.

MOEILIKHEDEN IN HET OMGAAN MET 3 ANDEREN

Wat houdt dit in?

————— Mensen met autisme hebben het moeilijk om betekenis te geven aan alle informatie die binnenkomt. Bij het stukje over contextblindheid gaven we het voorbeeld van de opgestoken hand van de leerkracht die, afhankelijk van de omstandigheden, steeds iets anders kan betekenen: een groet, een waarschuwing of het begin van een opdracht.

————— Bij het omgaan met andere mensen kan een woord of gezichtsuitdrukking veel meer dan drie betekenissen hebben. Bovendien zeggen we ook niet altijd wat we bedoelen. Je zegt bijvoorbeeld tegen een jeugdteam dat de slappe lach heeft: 'Zo gaan we zondag wel winnen van Blauw-wit', maar je bedoelt net het tegenovergestelde. De kans is groot dat je team goed begrijpt wat je bedoelt, behalve de jongere met autisme. Hij neemt je uitspraak letterlijk en hij blijft maar lachen.

————— Het begrijpen wat anderen bedoelen, zich inleven in anderen en het begrijpen van de sociale regels zijn voor kinderen met autisme een stuk moeilijker. Dat maakt het omgaan met anderen voor hen heel ingewikkeld. Hierdoor vinden ze niet altijd aansluiting bij de leeftijdsgenootjes of doen ze niet meteen wat je als ouder, leerkracht of trainer zou verwachten.

Hoe kan je hiermee rekening houden?

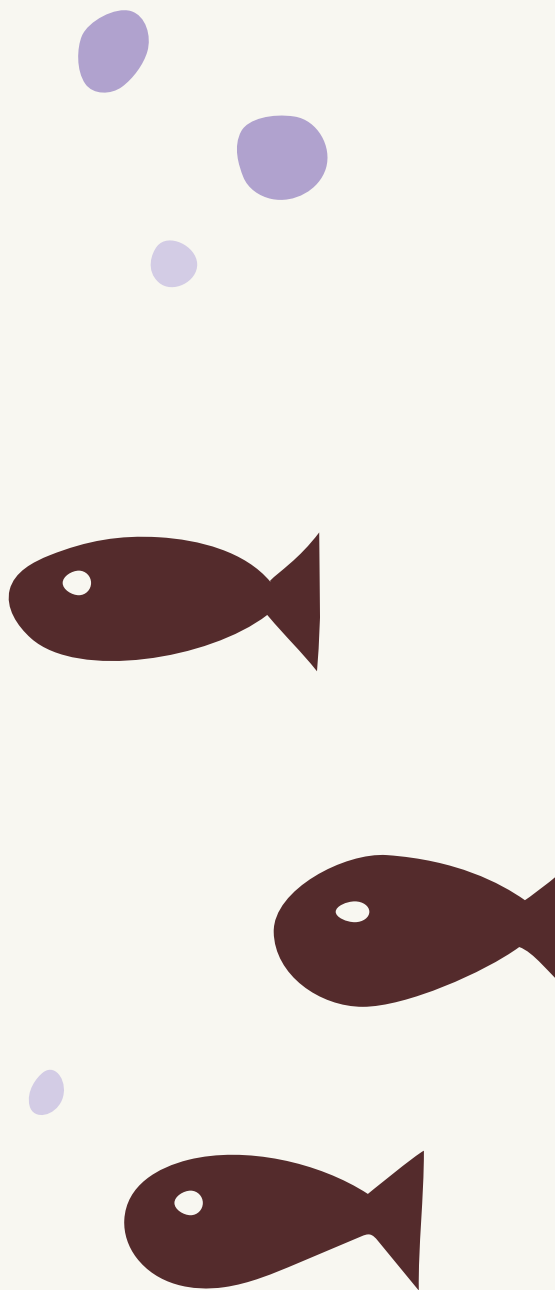
- **Help het kind met autisme om met leeftijdsgenoten om te gaan door:**
 - **conflicten of misverstanden mee te helpen oplossen,**
 - **uit te leggen wat andere kinderen bedoelen of verwachten,**
 - **eventueel in de klas, sportclub, ... een buddy voor het kind met autisme te zoeken.**
- **Zorg dat je heel duidelijk en precies bent in wat je verwacht. 'Doe eens wat rustiger aan' is een bijsturing die niet precies genoeg is als een kind wat druk is. 'Jens, ik wil dat je stopt met rond te rennen, ga op je stoel zitten', is voor hem een duidelijke instructie.**

Inspirerende voorbeelden

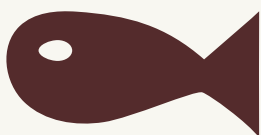
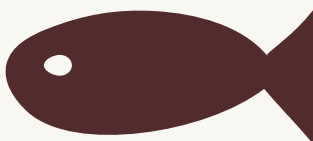
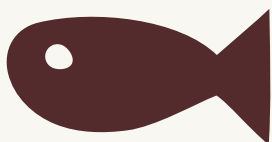
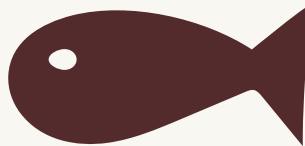
Olivia (8 jr.) is dit jaar gestart met Chiro. Omdat ze de stap naar de Chiro niet alleen durft te zetten en haar jongere broertje ook lid is, mag ze in zijn groep aansluiten bij de zes- tot zevenjarigen. Ze heeft er veel plezier in!

Omdat Dorus (13 jr.) gepest werd, is hij onlangs van school veranderd. De ervaringen met pesten zorgen ervoor dat hij in zijn voetbalclub erg op zijn hoede is. Hij reageert snel boos of verontwaardigd op de jongens uit zijn elftal. Hij koppelt lachen aan uitlachen en begrijpt de humor van zijn medespelers niet altijd. De trainer bespreekt dit met Dorus. Ze vinden een oplossing door een rustige en zorgzame jongen, die het goed met Dorus kan vinden, aan te spreken. Hij zal Dorus geruststellen door uit te leggen wat er gaande is, wanneer er grappen worden gemaakt.

Zwemtrainster Sofie heeft ondervonden dat Sterre (7 jr.) goed reageert op positieve, duidelijke boodschappen. Nu zegt ze tegen Sterre: 'Knipper met je oogjes het water weg', in plaats van: 'Niet wrijven in je ogen!'; 'Benen buigen en springen', in plaats van: 'Niet met gestrekte benen springen!'

Arne (9 jr.) heeft het lastig om zich zinvol bezig te houden tijdens de pauze op school. Het valt de meester op dat Arne gewoon aan de kant staat te kijken. Hij weet dat Arne van gezelschapsspelletjes houdt en in samenwerking met de andere leerkrachten maakt hij een gezelschapsspelhoekje op de speelplaats. Een groot succes zo blijkt!

**PROBLEMEN MET
SOEPEL DENKEN
→ EN HANDELEN**

Wat houdt dit in?

————— Dankzij ons voorstellingsvermogen kunnen we meestal vlot bedenken hoe we iets gaan aanpakken of oplossen. Als ons plannetje niet werkt, bedenken we wel iets anders: je hebt spaghetti voorzien als avondmaal, maar de pasta blijkt op te zijn. Je maakt dan maar snel een stamppot met worst want die ingrediënten zijn wel in huis.

————— Dit voorstellingsvermogen en deze soepelheid missen kinderen met autisme. Ze kunnen zenuwachtig of boos worden als hetgeen ze verwachten, niet kan doorgaan. Ze hebben vaak ook meer tijd nodig om de informatie die je geeft, te verwerken. Het is alsof de puzzelstukjes tijd nodig hebben om op hun plaats te vallen.

————— Soepel denken heb je nodig om met regels om te gaan en een tegenslag te kunnen relativiseren. Aangezien zij deze soepelheid missen, denken kinderen met autisme zwart-wit, met name over regels, en kan een tegenslag of een kleinigheid voor hen onoverkomelijk lijken. Hierdoor steken frustratie en boosheid sneller de kop op.

————— Praktische handelingen, zoals het maken van een boekentas of het omkleden na het douchen lijken simpele taakjes. Voor kinderen met autisme vraagt dit echter veel inspanning, zeker wanneer ze iets kwijt zijn of de gebruikelijke gang van zaken wordt doorbroken. Ze hebben moeite om zich te organiseren.

————— Voorstellingsvermogen heb je ook nodig om je vrije tijd in te vullen of als je de

opdracht krijgt om 'iets voor jezelf te doen'. De wachttijd tijdens de speeltijd of lege momenten thuis kunnen een obstakel zijn. Wat kan je dan doen? Waar moet je zijn? Met wie ga je dan iets samen doen? Aan wie vertel je waar je naartoe bent of wat je gaat doen, zodat je juf je kan vinden?

Hoe kan je hiermee rekening houden?

- Bied toezicht en zo nodig hulp bij praktische handelingen die wat organisatie vragen (omkleden, inpakken van de boekentas). Zorg dat het kind met autisme door tekorten op dit gebied niet buiten de groep valt.
- Overloop op een rustige manier wat er op het programma staat. Denk aan de tijd die nodig is om de puzzel te leggen: wat staat er vandaag te gebeuren? Is het verloop zoals gebruikelijk of staat er iets bijzonders op het programma?
- Voor veel kinderen kan iets opschrijven op een bord, al dan niet met een afbeelding erbij, helpen om een overzicht te krijgen over het verloop van de activiteit. Meer dan andere kinderen willen ze precies weten wat er gaat gebeuren, met wie, wanneer, hoe lang of hoeveel keer en waar. Door deze voorspelbaarheid ontstaat er de nodige rust.

- Help de kinderen te relativeren als bv. huiswerk niet direct lukt of als ze verliezen met een gezelschapsspel. Dit kan je doen door in eerste instantie hun gevoel van frustratie te erkennen en even rust te bieden. Nadien kan de ervaring gekaderd worden, wanneer het kind er klaar voor is. Bij het oefenen van iets nieuws is het belangrijk te laten zien dat je niet zomaar van 'niet kunnen' naar 'volledige beheersing' kan gaan. Daartussen zit een periode van veel oefenen, proberen, niet lukken, de 'klungelfase'. En als je het eindelijk kan, dan is dat nog geen garantie dat het altijd zal lukken.

Inspirerende voorbeelden

Bij Lars, een sporter van 9 jaar, uit het gebrek aan soepelheid zich op overgangsmomenten. Thuis vertrekken, bij de club aankomen en zich omkleden, de opwarmingsoefeningen bij de start...., het kost hem veel moeite om die stappen te zetten. In samenspraak met de trainer was moeder het eerste jaar tot na de opwarming aanwezig. Nu is dit niet meer nodig.

Het motto van meester Wim is: 'zeg wat je doet en doe wat je zegt'. Dit heeft hij geleerd van

zijn neefje met autisme. Hij overloopt het dagprogramma van de klas en zo zal de dag ook verlopen. Is er een onvoorziene wijziging, dan haalt de meester er zijn dagprogramma bij en vertelt hij zijn leerlingen wat er anders zal verlopen. Zijn twee leerlingen met autisme zijn blij met zoveel duidelijkheid.

Wout (7 jr.) wilde niet meer naar de scouts. Aanvankelijk kon hij niet verwoorden wat er scheelde. Het bleek dat hij zijn veters niet kon knopen en de meeste andere kinderen wel.

STERKE PUNTEN VAN MENSEN MET AUTISME

Ondanks de moeilijkheden die personen met autisme ervaren, hebben ze door hun autisme ook sterke punten. Zo hebben ze meer oog voor detail waardoor ze heel precies kunnen werken. Als de regels en de verwachtingen duidelijk zijn, zullen ze zich hier (meestal) aan houden. Ze houden van rechtvaardigheid, duidelijkheid en een eerlijke aanpak. Als een onderwerp, hobby of studie hen boeit, gaan ze er voor de volle honderd procent voor. In het omgaan met mensen zijn ze heel oprecht.

9 TOT
BESLUIT

————— Begrip en een aangepaste aanpak spelen een belangrijke rol in de manier waarop kinderen met autisme functioneren. Merk je herhaaldelijk gedrag op dat wat ongewoon is of zelfs 'stout' lijkt, vraag je dan af wat er voor dit kind onduidelijk of (nog) te moeilijk is. Het beeld van een in zee drijvende ijsberg kan hierbij helpen. Datgene wat juist bovendrijft, het kleinste deel, staat voor het gedrag dat we zien. Onder de zeespiegel, het grootste deel, zie je wat de oorzaken kunnen zijn van dit ongewone gedrag. Een voorbeeld kan dit duidelijk maken:

Leon (8 jr.) begint niet met zijn oefening. ———

————— Als je je afvraagt wat te moeilijk of onduidelijk is voor Leon, dan kijk je naar zijn gedrag door een autismebril. In het geval van Leon bleek de oefening niet te moeilijk, maar had hij het startsignaal niet opgemerkt. De situatie was snel opgelost door hem even individueel aan te spreken.

————— Om het gedrag van kinderen met autisme goed te kunnen begrijpen, zijn de ervaringen van ouders van cruciaal belang. Ouders kennen hun kind immers het best. Zorg dat je regelmatig contact met hen houdt en zoek samen met hen naar een haalbare aanpak en eventuele oplossingen.

**WAARNEEMBAAR
GEDRAG**

**ONDERLIGGENDE
PROBLEMEN ALS
GEVOLG VAN
AUTISME**

- Is de opdracht duidelijk genoeg voor hem?
- Heeft hij in het geroezemoes de opdracht of het startsignaal wel gehoord?
- Is de opdracht te moeilijk en kan hij het je niet vertellen?
- Heeft hij wat meer tijd nodig om in zijn hoofd de puzzel te maken?
- Is hij afgeleid door een bepaalde prikkel of een detail dat wij niet belangrijk vinden?

BIJKOMENDE INFORMATIE OF FORMING NODIG? DAT KAN!

Via onze site: www.ligaautismevlaanderen.be/film

Via deze site kan je de documentaire bekijken en gratis downloaden. Daarnaast vind je er ook een uitgebreid informatiepakket over autisme, dat toegankelijk is via de login code in deze brochure. Je kan deze informatie gebruiken in je vereniging, thuis, in de klas, ...

LOGIN CODE: Ol!ve\$m@n2016

Via ons vormingspakket: 'Mijn hoofd in de wereld'

Met het vormingspakket 'Mijn hoofd in de wereld' trachten we het begrip autisme concrete inhoud te geven. Aan de hand van de documentaire geven we informatie over autisme, over het omgaan met personen met autisme en over de hulpverlening aan personen met autisme. Dit gebeurt op maat van de aanvrager.

Liga Autisme Vlaanderen

Brusselsesteenweg 375A

9090 Melle

0492 23 41 46

www.ligaautismevlaanderen.be

LIGA AUTISME VLAANDEREN

Antwerpen

Het Raster Antwerpen
Boomsesteenweg 510A
2020 Antwerpen
Tel: 03 830 35 89
www.hetraster.be

Het Raster Kempen
Oude Vaartstraat 18
2300 Turnhout
Tel: 014 75 39 70

Limburg

Limburgse Stichting Autisme
Donkweg 49
3520 Zonhoven
Tel: 011 55 99 60
www.stijn.be

Oost-Vlaanderen

Tanderuis vzw
Brusselsesteenweg 375A
9090 Melle
Tel: 09 228 18 33
www.tanderuis.be

Vlaams-Brabant en Brussel

Het Raster Halle-Vilvoorde-Brussel
August De Boeckstraat 20
1800 Vilvoorde
Tel: 02 757 11 18
www.hetraster.be

Het Raster Leuven
Geldenaaksebaan 277
3001 Heverlee
Tel: 016 85 09 01

West-Vlaanderen

Vzw Victor
Onze-Lieve-Vrouwemarkt 6
8800 Roeselare
Tel: 051 25 25 28
www.vzwwictor.be

the \mathbb{R}^n is a linear space over \mathbb{R} with the usual addition and scalar multiplication. The inner product is defined by

$$\langle x, y \rangle = x_1 y_1 + x_2 y_2 + \dots + x_n y_n \quad (1)$$

where $x = (x_1, x_2, \dots, x_n)$ and $y = (y_1, y_2, \dots, y_n)$ are vectors in \mathbb{R}^n . The norm of a vector x is defined by

$$\|x\| = \sqrt{\langle x, x \rangle} = \sqrt{x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_n^2} \quad (2)$$

The distance between two vectors x and y is defined by

$$d(x, y) = \|x - y\| = \sqrt{(x_1 - y_1)^2 + (x_2 - y_2)^2 + \dots + (x_n - y_n)^2} \quad (3)$$

The angle between two vectors x and y is defined by

$$\cos \theta = \frac{\langle x, y \rangle}{\|x\| \|y\|} \quad (4)$$

where θ is the angle between x and y . The orthogonal projection of a vector x onto a vector y is defined by

$$\text{proj}_y x = \frac{\langle x, y \rangle}{\|y\|^2} y \quad (5)$$

The orthogonal distance from a vector x to a vector y is defined by

$$d(x, y) = \|x - \text{proj}_y x\| \quad (6)$$

The orthogonal distance from a vector x to a subspace S is defined by

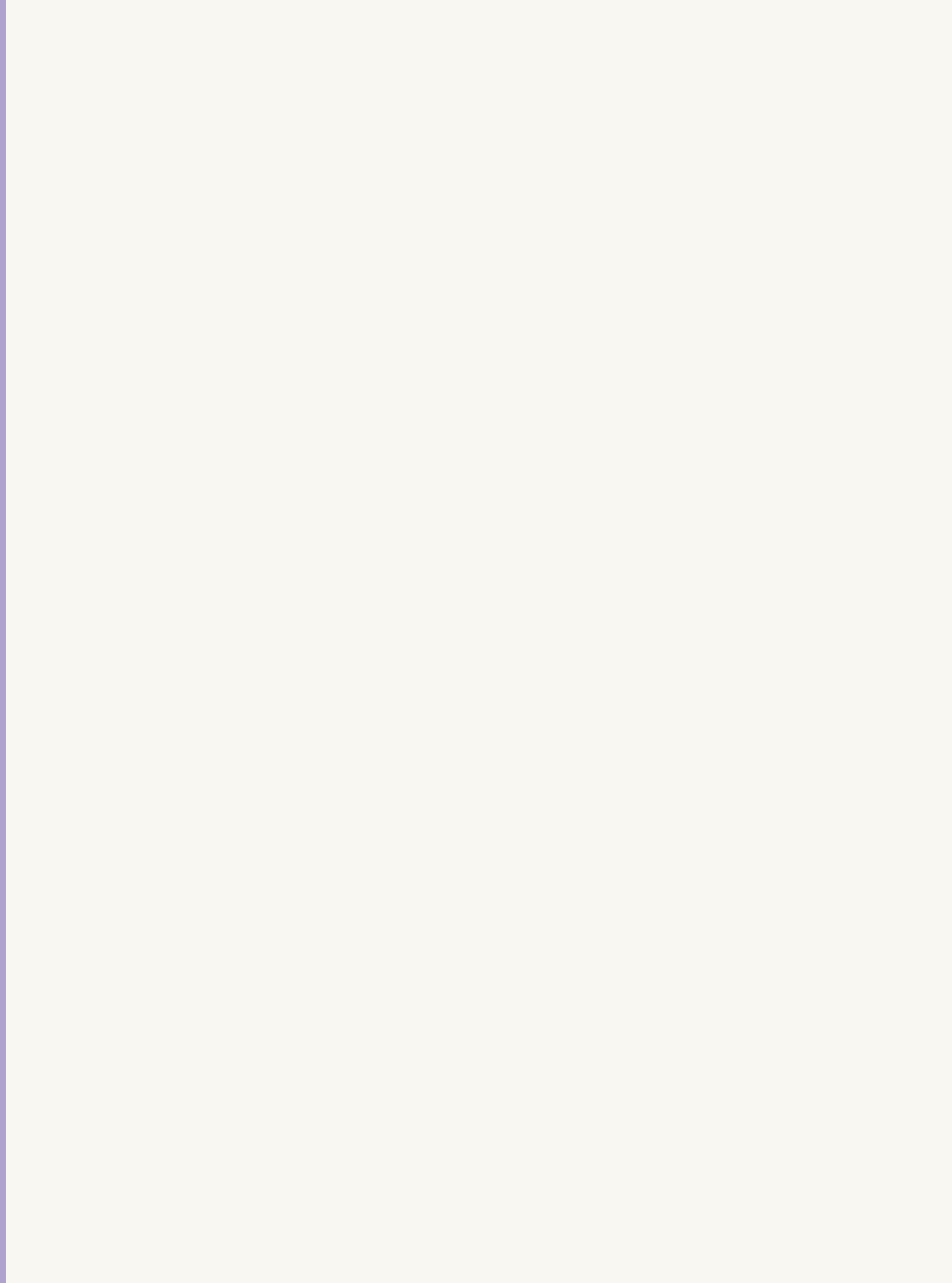
$$d(x, S) = \inf_{y \in S} \|x - y\| \quad (7)$$

The orthogonal distance from a point x to a line L is defined by

$$d(x, L) = \inf_{y \in L} \|x - y\| \quad (8)$$

The orthogonal distance from a point x to a plane P is defined by

$$d(x, P) = \inf_{y \in P} \|x - y\| \quad (9)$$

DE WERELD IN MIJN HOOFD

**INFORMATIEBROCHURE OVER AUTISME
BIJ KINDEREN EN JONGEREN**